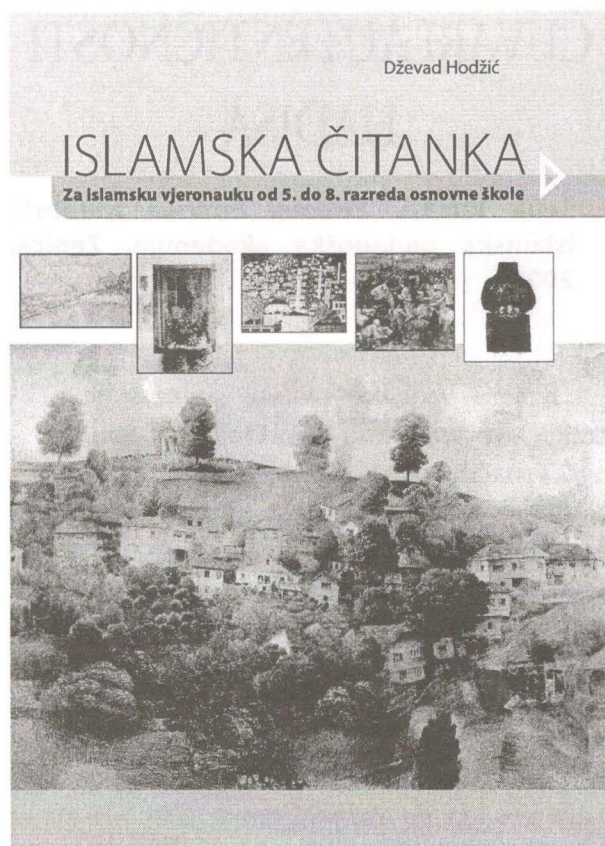

KNJIŽEVNOST U ODGOJNOJ FUNKCIJI

Dževad Hodžić: *Islamska čitanka* (Za islamsku vjeronauku od 5. do 8. razreda osnovne škole), "El-Kalem", Sarajevo, 2003.

Do sada je bilo više pokušaja sastavljanja čitanki ili, pak, izbora različitih tekstova iz književnosti koje bi, u zamišljenoj čitateljsko-odgojnoj funkciji, nosile atribut "islamska". *Islamska čitanka Dževada Hodžića* (Sarajevo, 2003.), međutim, prva je, i jedina, koja je uspjela u tom osnovnom svome islamskopedagoškom naumu. Sastavljač je u izboru književnih tekstova, autora, ali i odgovarajućih ilustracija (reprodukcije slika istaknutijih bosanskih slikara i kaligrafa) uspio održati nužnu ravnotežu između teksta kao, prvenstveno, književnoumjetničke tvorevine i namjere da u književnome tekstu prepozna neposredno autorovo iskustvo islamske tradicije i islamskoga osjećanja svijeta. Sam Hodžić je bio svjestan onih stupica koje u suvremenoj recepciji književnosti prepoznajemo pod imenom ideologizacija literature pa je u Predgovoru *Čitanci* naglasio kako su pisci zastupljeni u njoj "islamski (...) u onoj mjeri u kojoj je islam njihov motiv, inspiracija i tema", gdje je islam nije nikoji "izolirani islam", nego "otvoreno, naše, bošnjačko književno i umjetničko iskustvo *Istine, Ljepote, Dobrote, Milosti i svih drugih Božijih imena u kojima se ogleda Tajna i Smisao čovjekovog božanskog namjesništva na Zemlji*". Za Hodžića, dakle, književnost, kao umjetnost, kao izravni Božiji dar-povjerenje-amanet određenom umjetniku-piscu, nikada ne može izgubiti i svoju odgojno-obrazovnu funkciju, svoj *edeb*, što je itekako blisko tradicionalnom muslimanskom razumijevanju i književnosti i umjetnosti općenito. I onda kad pojedini pisac svojom literarnom tvorevinom primarno nije imao određenu islamskoodgojnu namjeru, otvorenost njegova djela neposredno ga *otkriva*, a određena pjesma, priča, ulomak iz romana, itd., u ovakvoj se kontekstualizaciji čitaocu nudi kao štivo koje se, iz islamske namjere razumi-

jevanja svijeta, sasvim slobodno, *sustvaralački*, može i na drukčiji način čitati a da to nimalo niti umanjuje niti "ideologizira" njegov sadržaj i književnoestetsku relevantnost. Ovo je jedna od onih knjiga koje mlade čitaoce sretno uvode u prostrani, zamamni svijet književnosti i, istodobno, u svijet bosansko-islamskoga razumijevanja autentičnih a ne tamo nekih patvorenih ("uvezenih", "nakalemljenih", "ideologiziranih") ljudskih i životnih vrijednosti.

Autor je *Islamsku čitanku* prvenstveno namijenio učenicima, polaznicima nastavnih sati vjeronauke, od petoga do osmoga razreda osnovne škole, ne razdvajajući strogo dokle i koliko sežu sadržaji za određeni uzrast/razred i prepuštajući vjeroučiteljima i nastavnicima religijskog obrazovanja slobodu izbora i interpretacijskog snalaženja prema vlastitim mogućnostima i afinitetima. Hodžiću je bilo važno da uvrsti već potvrđene autore iz bošnjačke književne tradicije, ali i one koji se nisu uspjeli *domoći* nekih drugih izbora, pregleda, panorama, antologija, a svakako da zaslužuju našu zajedničku pažnju, čitanje i razumijevanje. Gotovo je impresivan izbor bošnjačkih književnih autoriteta – od **Safvet-bega Bašagića, Edhema Mulabdića, Muse**

Ćazima Ćatića, Abdurezaka Hifzi Bjelavca, Envera Ćolakovića, Hamze Hume, Skendera Kulenovića, Alije Nametka, Ćamila Sijarića, Zuke Džumhura, Maka Dizdara, Alije Isakovića i dr. pa do Bisere Alikadić, Nedžada Ibrišimovića, Irfana Horozovića, Abdulaha Sidrana, Ibrahima Kajana, Dževada Karahasana, Isnama Taljića, Džemaludina Latića, Zilhada Ključanina, Amira Brke, Asmira Kujovića i dr. – među koje je autor *Ćitanke* uvrstio i one pisce koji su, ponekad nepravedno, bili unekoliko *iza*, a ipak su svojim književnim djelovanjem obogaćivali bošnjačku književnost. Tu bismo mogli spomenuti Šemsudina Sarajlića, Hamdiju Mulića, Ešrefa Kovačevića, Rešada Kadića, Hamida Dizdara, Ejuba Todorovca, Džemilu-hanumicu Zekić, Selima Jelovca, i druge. Uvršteni su i pojedini autori iz ranijih književnih epoha (Lamekani, Fadil-paša Šerifović, Muhamed Emin Dizdar, itd.), te nekoliko priloga iz usmene književne tradicije. Ispod tekstova sugerirano je nekoliko pitanja za razgovor i direktnije razumijevanje teksta. Možda bi bilo bolje da je sastavljač u tim direktnim pitanjima-naputcima bio malo elastičniji, temeljitiji, slobodniji. Uz svakog autora, nakon prvog priloga, predloženi su njegovi osnovni bio-bibliografski podaci. Knjiga je, kako ranije spomenusmo, obogaćena i reprodukcijama slika značajnijih bošnjačkih likovnih umetnika (Mersad Berber, Emir Dra-

gulj, Ćazim Hadžimejlić, Seid Hasanefendić, Dževad Hozo, Hamid Lukovac, Bekir Misirlić, Ismet Mujezinović, Jusuf Nikšić Jusa, Salim Obralić, Behaudin Selmanović, Safet Zec, Amra Zulfikarpašić), što sve cijelome ovom izdavačkom projektu daje i na kvalitetu, i na ozbiljnosti, i na neposredno ostvarenoj ljepoti. To znači da *Islamsku Ćitanku* ne moraju uzimati u ruke samo učenici “od petog do osmog razreda”, nego i svi oni koji se umiju radovati sretnom spoju književne riječi, likovnosti i neposrednog čitateljsko-estetskog ozračja koje dobri čitaoci umiju osjetiti i prepoznati..

Sve su to važni razlozi koji ovu knjigu preporučuju i za čitanje i za islamskoodgojnu funkcionalizaciju njezina ponuđenog sadržaja. Na vjeroučiteljima u mektebima i u osnovnim školama je da *izmjere* vlastitu doraslost vremenu u kojemu žive i predmetu/amanetu koji im je povjeren... Ovoga puta, ne moramo samo autoru čestitati na ozbiljnom pristupu pri sastavljanju jednog ovakvog pregleda naše nacionalne literature i likovne tradicije, nego i dizajneru **Tariku Jesenkoviću**, koji je vlastitom likovno-kreativnom energijom doprinio da knjiga, kako se to u ovakvim prilikama često ističe, bude na visini svoga ponuđenog sadržaja. **m**

Hadžem HAJDAREVIĆ